

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาประเพณีในรอบปีของชาวไทยเชื้อสายจีนที่ตลาดหนองมน ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีลำดับขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. การกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก
2. การกำหนดพื้นที่ที่ศึกษา
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง โดยได้ศึกษากับผู้ให้ข้อมูลหลักที่ยินดีเปิดเผยชื่อจริง เป็นชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีภูมิลำเนาและยังคงอาศัยอยู่ในเขตตลาดหนองมน ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี ไม่น้อยกว่า 20 ปี มีประสบการณ์หรือมีความเข้าใจเกี่ยวกับประเพณีในรอบปีของชาวไทยเชื้อสายจีน จำนวน 8 คน

การกำหนดพื้นที่ที่ศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกตลาดหนองมน ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี เป็นพื้นที่ที่ศึกษา เพราะเป็นแหล่งพื้นที่ที่มีชาวไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และยังคงยึดถือปฏิบัติตามประเพณีจีนมาเป็นเวลานานจนถึงปัจจุบันนี้ โดยกำหนดพื้นที่ในการศึกษาดังต่อไปนี้

1. สมาคมพุทธสว่างผลหนองมน เป็นศาลเจ้าสถาปตยกรรมแบบจีนแห่งหนึ่งที่ตั้งอยู่ในบริเวณตลาดหนองมน พอถึงเทศกาลหรือมีการจัดงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับประเพณีจีน ชาวไทยเชื้อสายจีนจะมารวมตัวกันที่ศาลเจ้าแห่งนี้ ถือเป็นสถานที่สำคัญของชาวไทยเชื้อสายจีน ซึ่งทำให้เห็นลักษณะวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีนด้วย (ดูที่ภาคผนวก ก)

2. บริเวณถนนสันติเกษม เป็นบริเวณถนนที่ตั้งอยู่ในตลาดหนองมน มีชาวไทยเชื้อสายจีนพำนักอาศัยอยู่ตลอดเส้นของถนนสันติเกษม และมีการประกอบอาชีพค้าขาย ร้านค้าที่เป็นของ

ชาวไทยเชื้อสายจีนจะแตกต่างจากร้านของคนไทยที่ชื่อของร้าน ซึ่งร้านค้าของชาวไทยเชื้อสายจีน มักจะมีทั้งชื่อภาษาไทยและชื่อภาษาจีน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือจากเอกสาร ตำรา
2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษารวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เรื่องประเพณีในรอบปีของชาวไทยเชื้อสายจีนที่ตลาดหนองมน ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี
3. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปขอความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบภาษาและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
4. ผู้วิจัยปรับปรุงเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปปรึกษาและหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงส่วนที่บกพร่องกับผู้เชี่ยวชาญ คือ รองศาสตราจารย์ภารดี มหาจันทร์ อาจารย์ผู้มีความรู้ความสามารถพิเศษของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของข้อคำถามแต่ละข้อว่าสามารถวัดได้ครอบคลุมประเด็นเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้จาก 2 ส่วน ดังนี้

1. การจัดเก็บข้อมูลภาคสนาม

การจัดเก็บข้อมูลภาคสนามผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยใช้วิธีเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้

1.1 การสังเกตการณ์

ผู้วิจัยลงพื้นที่ที่ตลาดหนองมน ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี เพื่อทำการศึกษากันว่าประเพณีในรอบปีของชาวไทยเชื้อสายจีนที่จะทำการศึกษา โดยแสดงตัวเป็นนิสิตที่มีความสนใจศึกษาและรวบรวมเกี่ยวกับเรื่องประเพณีในรอบปีของชาวไทยเชื้อสายจีนที่ตลาดหนองมน รวมถึง

ความเชื่อและขั้นตอนการปฏิบัติของแต่ละประเพณี และแจ้งความประสงค์ที่จะขอถ่ายภาพขั้นตอนของแต่ละประเพณีในรอบปีของชาวไทยเชื้อสายจีน

1.2 การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นรายบุคคล มีวัตถุประสงค์สำคัญคือ ค้นหาแนวคิดและข้อมูลของผู้ให้ข้อมูล สัมภาษณ์โดยใช้แนวคำถามที่ถามเกี่ยวกับประเพณีในรอบปีของชาวไทยเชื้อสายจีน ความเชื่อและขั้นตอนของแต่ละประเพณีในรอบปีของชาวไทยเชื้อสายจีนที่ตลาดหนองมน ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยผู้วิจัยไม่ชี้นำทั้งทางตรงและทางอ้อมกับผู้ให้ข้อมูล แต่อาจขอข้อมูลเพิ่มเติมในบางประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการรายละเอียดเพื่อเชื่อมโยงการสัมภาษณ์ให้เข้าสู่ประเด็นที่ต้องการอย่างลึกซึ้งได้ และตรวจสอบความเข้าใจให้ตรงกันระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลเป็นการตรวจสอบและสรุปประเด็นตามแนวคำถามเป็นระยะ พร้อมทั้งสังเกตพฤติกรรมในการให้ข้อมูลไปพร้อมกันเพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัย

1.3 การบันทึกข้อมูล

ผู้วิจัยทำการบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์ พูดคุยสัมภาษณ์ จากการแนะนำตัว ทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการพูดคุย และบันทึกข้อมูลด้วยอุปกรณ์เครื่องบันทึกเสียงและการใช้กล้องถ่ายรูป เพื่อบันทึกภาพผลงานการจับเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อประกอบข้อมูลประเพณีในรอบปีของชาวไทยเชื้อสายจีนที่ได้จากการสังเกตการณ์ และสัมภาษณ์ โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังกล่าว เป็นผู้ที่มีความสนใจ มีความรู้ มีประสบการณ์ หรือเป็นผู้เชี่ยวชาญที่เป็นที่ยอมรับในด้านประเพณีของชาวไทยเชื้อสายจีนที่ตลาดหนองมน ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี

2. การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร

ผู้วิจัยรวบรวมค้นคว้าข้อมูลด้านเอกสารเกี่ยวกับชาวไทยเชื้อสายจีน พร้อมทั้งเอกสารเกี่ยวกับประเพณีในรอบปีของชาวไทยเชื้อสายจีนก่อนที่จะเข้าไปเก็บข้อมูลในภาคสนาม และในขณะที่ทำการเก็บข้อมูลในพื้นที่ ผู้วิจัยได้พยายามศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้านเอกสารเพิ่มเติมในพื้นที่และภายหลังที่ทำการศึกษาภาคสนามเสร็จสิ้นแล้ว

ข้อมูลด้านเอกสารดังกล่าว ได้แก่ ผลงานวิจัย ตำราวิชาการ รายงานการค้นคว้าของผู้ทรงคุณวุฒิ เอกสารข้อมูลทางราชการ วิทยานิพนธ์ วารสาร บทความ เอกสารโบราณ พงศาวดาร เป็นต้น การศึกษาค้นคว้าจากเอกสารเหล่านี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านข้อมูลทั้งทางตรงและทางอ้อม หรือเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาความเป็นมา ความสืบเนื่องและการเปลี่ยนแปลงรวมทั้งวิเคราะห์ ตีความในประเด็นที่ศึกษา

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความแม่นยำและความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยใช้วิธีตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ตรวจสอบด้วยการสังเกต วิเคราะห์และสังเคราะห์ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกต วิเคราะห์และสังเคราะห์มาตรวจสอบการแปลความหมายร่วมกับผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้ตรงกับความ เป็นจริงมากที่สุด
2. ตรวจสอบข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาเรียบเรียงแล้ว นำกลับไปปรึกษากับผู้ให้ข้อมูล เพื่อเป็นการยืนยันความถูกต้องและความเที่ยงตรงของข้อมูล
3. ตรวจสอบแหล่งข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากเอกสารมาตรวจสอบอีกครั้ง และ ค้นคว้าศึกษาจากเอกสารเพิ่มเติม เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาให้มีความสมบูรณ์ถูกต้องที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บข้อมูลแล้วผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และเขียนรายละเอียดของข้อมูลทันทีที่ศึกษาข้อมูลเสร็จ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลคนต่อไป จนสามารถเก็บข้อมูลได้ครอบคลุมตาม วัตถุประสงค์ของการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลมีวิธีดำเนินการดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้บันทึกไว้ในเครื่องบันทึกเสียงจากการสัมภาษณ์มาถอดความ โดยการ สรุประสาระสำคัญตามขอบเขตด้านเนื้อหา
2. นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 รวมทั้งข้อมูลที่ได้จัดบันทึกจากการสัมภาษณ์และการสังเกต มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ตามขอบเขต เนื้อหาที่ต้องการ
3. นำข้อมูลภาพที่ถ่ายไว้ และเก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบเนื้อหา และความชัดเจนของ ภาพเพื่อที่จะใช้เป็นภาพประกอบในงานวิจัย